

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Теорія музики»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Стегней С.Н. Стегней С.Н.

01 вересня 2025

Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

галузь знань
спеціальність
освітньо-професійний ступінь
освітньо-професійна програма

02 Культура і мистецтво
025 Музичне мистецтво
Фаховий молодший бакалавр
Музичне мистецтво

Розробники: Мадяр-Новак Віра Василівна, викладачка-методистка, кандидатка мистецтвознавства, заслужена діячка мистецтв України;
Бізіля Наталія Юріївна, викладачка;
Кумгир-Новак Вікторія Володимирівна, викладачка

Програму навчальної дисципліни «Педагогічна практика» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Теорія музики», протокол №1 від 27 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

Handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Stynich N.I.', written over a horizontal line.

Стинич Н.І.
під

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Курс: 3, 4
	Семестр 5–8
	Аудиторні заняття –136 год.
Загальна кількість годин – 210	Індивідуальні заняття – 136
	Самостійна робота – 74 год.
	Форми підсумкового контролю: VIII семестр залік

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогічна практика» – це кульмінаційна навчальна дисципліна у підготовці майбутніх музичних педагогів. Вона безпосередньо пов'язана з курсом «Методики викладання фахових дисциплін», а водночас підбиває підсумок цілого комплексу навчальних дисциплін професійно-орієнтованої та професійно-практичної підготовки, що забезпечує кваліфікацію випускника музичного коледжу – «викладач музичного мистецтва».

Метою курсу педагогічної практики є підготовка здобувачів передвищої фахової освіти до самостійної професійної діяльності в якості викладачів мистецьких шкіл початкового професійного спрямування. Реалізація визначеної мети передбачає вирішення наступних завдань:

- збагатити знання методики спостереженнями за педагогічним процесом вивчення умов, за яких відбувається музичне виховання й навчання здобувачів початкової освіти у мистецькій школі;
- навчити практикантів застосовувати у практичній роботі знання й навички, отримані у курсах з основ педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін й попередньо вивчених музичних дисциплін;
- допомогти здобувачам освіти набути досвід практичної роботи в умовах, максимально наближених до умов майбутньої педагогічної праці в якості викладача;
- ознайомити практикантів із розмаїттям навчально-виховного процесу в мистецькій школі, залучити до управління процесами музичної освіти та виховання у їхній педагогічній діяльності;
- формувати культуру педагогічного спілкування, комунікативні компетенції з учнями різних вікових груп;
- створити умови для творчої самореалізації здобувачів освіти в якості педагога.

Навчальна дисципліна «Педагогічна практика» розрахована на V, VI, VII, VIII семестри й вивчається здобувачами передвищої фахової освіти III та IV курсів по 2 академічні години на тиждень кожного навчального року.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Підготовка здобувача освіти до педагогічної діяльності залежить від правильної організації практики.

В Ужгородському музичному фаховому коледжі імені Д. Є. Задора педагогічна практика викладання фахових дисциплін проводиться на базі музичної студії закладу.

Педагогічна практика повинна проводитися у двох формах: 1) як спостереження за педагогічним процесом та 2) як самостійне проведення уроків, утворюючи синтез пасивної та активної практики під контролем відповідального викладача. Розпочинається практичний курс із *практики спостережень (пасивної практики)*, що утворює підготовчо-адаптаційний етап перед подальшим самостійним проведенням уроків. Тривалість ввідного етапу охоплює від одного

до чотирьох місяців у межах V семестру та залежить від індивідуальних педагогічних здібностей практиканта та швидкості його адаптації до роботи зі здобувачами початкової освіти. Перехід до самостійного проведення занять (активної практики) здійснюється плавно: спочатку здобувач передвищої фахової освіти вивчає поведінку та музичні здібності своїх вихованців, спостерігає за процесом практичної реалізації у навчальний процес теоретичних положень методики викладання фахових дисциплін, потім виконує доручення викладача щодо проведення окремих елементів уроку. З часом його участь у проведенні заняття поступово збільшується й практикант переходить до самостійного викладання.

Під час *проходження пасивної практики* здобувачі передвищої фахової освіти зобов'язані бути присутніми та готуватися до всіх уроків: складати поурочні плани, опрацьовувати фахову літературу, розробляти форми роботи, відшукувати та створювати цікаві дидактичні матеріали подання теми, а після заняття – аналізувати та обговорювати побачене зі своїм викладачем. В обов'язки практиканта з перших занять входить складання календарно-тематичного плану, належне ведення класного журналу та іншої навчальної документації.

У подальшому пасивна практика зберігається як форма вивчення педагогічного досвіду провідних викладачів мистецьких шкіл (відвідування одного заняття в семестрі) та ознайомлення з проведенням відкритих уроків випускників музичного коледжу.

Активна педагогічна практика надає практикантам досвід вже самостійного проведення уроків, що дозволяє удосконалюватися та краще оволодівати навичками педагогічної праці. Безперервне спілкування з класом упродовж тривалого часу наближує умови практики до умов звичного педагогічного процесу в мистецьких школах, дозволяє здобувачам освіти не тільки опанувати значний навчальний матеріал з програми курсу, але й систематично вести спостереження за учнями, визначити їх працездатність, особливості природних музичних даних; ерудицію та рівень інтелектуального розвитку та в кінцевому рахунку спостерігати за їх розвитком, бачити результати педагогічної роботи. Близьке знайомство з учнями, пізнання їх індивідуальних рис посилює інтерес до педагогічної роботи як до творчого процесу.

Педагогічна практика проводиться у формі індивідуальних занять з практикантом і передбачає закріплення за ним викладача, відповідального за набуття ним педагогічних навичок. Структура кожного індивідуального заняття містить дві складові: 1) проведення уроку з учнями студії (35–40 хв.); 2) короткий аналіз проведеного уроку (5–10 хв.). Хід практики організовано так, щоби в процесі формування педагогічних навиків практиканту надати уявлення про наступне:

- кого він навчає;
- чому він навчає;
- яким чином він навчає.

На кожному уроці здобувач освіти повинен досягати поставленої мети та прагнути, щоби після кожного заняття у його вихованців виникало усвідомлення, що вони пізнали щось нове.

Відповідальний за практику здобувача освіти викладач (викладач-консультант) має бути добре обізнаним з методикою викладання фахової дисципліни. Він організовує планування й аналіз кожного уроку, несе безпосередню відповідальність за виховання та професійне навчання практиканта, відповідає за розвиток його творчих здібностей та організаційно-педагогічних якостей. В процесі практики викладач формує у нього риси майбутнього педагога та творчу самостійність у вирішенні методико-педагогічних чи організаційних проблем, навчає власним прикладом комунікабельності з вихованцями та їх батьками, спрямовує зусилля практиканта на музично-просвітницьку діяльність серед здобувачів початкової освіти мистецьких шкіл.

Окрім того відповідальний викладач **зобов'язаний**:

1. Скласти розклад занять, організувати планування роботи та ведення навчальної документації.

2. Здійснювати методичне керівництво практикою свого здобувача освіти; надавати йому необхідні консультації з усіх проблем, що виникають, як у формі аналізу проведеного заняття та надання методичних порад щодо наступного заняття, так і в формі інформування про джерела поповнення знань з педагогічної чи методичної літератури.

3. Виходячи з індивідуальних особливостей практиканта, його ерудиції, музичних і педагогічних здібностей, викладач залучає такі форми навчання:

- організовує практику спостереження (пасивну практику) на початковій стадії її проходження;
- сам проводить показові заняття зі студійцями з подальшим обговоренням їх ходу з практикантом;
- проводить окремі блоки заняття, коли в цьому виникає потреба;
- веде співбесіди за матеріалами прочитаної практикантом методичної чи педагогічної літератури; з проблем, які виникли в ході заняття;
- контролює якість ведення документації.

Специфіка проходження практики у здобувачів фахової освіти профілізації «Теорія музики» передбачає роботу з конкретною групою здобувачів початкової мистецької освіти музичної студії. Наповнюваність груп і розподіл практикантів залежить від кількості здобувачів освіти, кількісний склад груп може коливатися від двох – до десяти чоловік.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (міждисциплінарні зв'язки)

Успішність викладацької роботи практикантів у значній мірі залежить від здійснення міждисциплінарних зв'язків, адже широке коло навчальних дисциплін музичного коледжу підпорядковане саме педагогічній практиці. До них належать методика викладання фахових дисциплін, спеціальний клас, педагогіка та психологія, дисципліни мистецького, музично-теоретичного та спрямування, зокрема: світова й українська музичні літератури, музичний фольклор, сольфеджіо, гармонія та принципи організації музичних творів, фортепіано, аналіз музичних творів тощо. Саме в комплексному підході до вивчення навчальних

дисциплін професійно-орієнтованої та професійно-практичної підготовки випускника здобувається якісна та ґрунтовна сучасна освіта.

**ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (ЗК)
І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА
(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки
фахового молодшого бакалавра)**

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/ організаційно-творчій діяльності.

СК 6 Здатність передавати знання, застосовувати професійні та педагогічні методи, технології, знання вікової психології, в умовах роботи з аматорським колективом та/ або в педагогічній діяльності на рівні початкової мистецької освіти

СК 7 Здатність самостійно організувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 9 Здатність застосовувати інтегровані знання з інших видів мистецтва в професійній діяльності.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 10 Володіти методикою роботи з учнем, учнівським / або аматорським колективом з урахуванням вікових особливостей учасників

РН 11 Підбирати навчальний/ виконавський репертуар з урахуванням музичних здібностей та/або цілей навчання здобувачів початкової мистецької освіти та/або рівня аматорського колективу

РН 12 Проводити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у виконавській/освітній/ організаційно-творчій діяльності

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань

РН 14 Розробляти та документувати навчально-методичні/творчі матеріали, вести документацію, пов'язану з виконанням професійних обов'язків

Враховуючи специфіку музично-теоретичної профілізації, здобувач передвищої фахової освіти в результаті вивчення навчальної дисципліни повинен **отримати досвід**:

- проведення уроків різного типу;
- залучення різноманітних педагогічних фахових навичок, оптимальних форм і методів навчання, а також контролю за навчальною діяльністю здобувачів початкової мистецької освіти;
- проведення виховної роботи зі здобувачами початкової мистецької освіти та батьками;
- створення комплексу методичного забезпечення предмета;
- роботи з технічними засобами навчання;
- ретельної та сумлінної підготовки до занять;

повинен **вміти**:

- висловлювати свої аналітико-педагогічні й методичні думки та погляди: усно – при обговореннях відкритих уроків, письмово – під час опису відвіданого уроку у «Щоденнику-звіті практиканта».
- викликати у своїх вихованців любов до музики та бажання отримати знання;
- виховувати розуміння класичного та сучасного музичного мистецтва, розвивати музичні здібності й емоційність сприйняття учнями музичних творів;

- формувати інтерес до світової, української та регіональної музичної культури;
- шукати індивідуальні методичні вирішення проблем в роботі з групами різного підрівня та віку;
- виховувати дисциплінованість і систематичність відвідування занять здобувачами початкової мистецької освіти.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Програма навчальної дисципліни

Зміст занять з педагогічної практики у здобувачів передвищої фахової освіти профілізації «Теорія музики» безпосередньо пов'язаний з викладанням за типовими навчальними програмами (ТНП) для мистецьких шкіл, затвердженими Науково-методичною радою Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти Міністерства культури (Київ, 2019–2022), та навчальною програмою «Народна музична література» (упор. В. Мадяр-Новак), рекомендованою Кафедрою музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка (Львів, 2024). ТНП з музично-теоретичних дисциплін, для викладання яких готуються здобувачі освіти профілізації «Теорія музики», поділяються на дві групи: а) програми культурно-мистецького спрямування («Бесіди про мистецтво», «Музична література») та б) програми, спрямовані на розвиток музичного слуху та знання музичної грамоти («Музична грамота та практичне музикування», «Сольфеджіо»). Забезпечення комплексної підготовки майбутніх викладачів передбачає врахування цієї специфіки та утворює двовекторний підхід: у здобувачів освіти профілізації «Теорія музики» години, відведені на педагогічну практику, поділяються навпіл і, подібно до мистецьких шкіл, викладання за цими спрямуваннями проводиться паралельно. В музичній студії КЗ «Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д.Є. Задора» Закарпатської обласної ради на основі діючих програм розроблено тематичні плани на 5 років навчання, які враховують як елементарний, так і середній підрівні початкової мистецької освіти.

У процесі проходження педагогічної практики здобувачі передвищої фахової освіти повинні навчитися проводити уроки відповідно до методичних настанов програм і рекомендованих форм роботи, використовуючи знання, отримані в курсі методики викладання фахових дисциплін.

Практика спостереження в музичній студії має продемонструвати здобувачам освіти особливості роботи з різноманітним навчальним матеріалом на різних підрівнях (елементарному та базовому), в групах здобувачів початкової мистецької освіти різного віку. Перед відвідуванням занять потрібно попередньо ознайомитися зі змістом уроку та відповідним розділом навчального посібника. На заняттях практикантам треба уважно стежити за роботою викладача й робити

записи у щоденниках. Після уроку вони повинні мати змогу задати викладачеві запитання й отримати необхідні пояснення.

Присутність практикантів на *відкритих уроках* випускників та їх участь в обговоренні уроків є обов'язковою формою практики спостереження і має враховуватися при оцінюванні.

Основним видом *активної практики* здобувачів передвищої фахової освіти є самостійне проведення занять у музичній студії музичного фахового коледжу. Їх зміст визначається на початку вересня відповідальним викладачем на весь рік на основі навчальних програм музичної студії.

Календарно-тематичний план для кожного класу укладається практикантом під керівництвом викладача. Уся подальша робота проводиться відповідно до затвердженого плану. Упродовж року, за необхідності можливо змінювати практикантом групи або окремі теми занять, призначати додаткові уроки.

До підготовки практикантів до проведення самостійних уроків належать: вивчення з навчальних посібників і рекомендованої літератури матеріалу, що становить зміст заняття; укладання поурочного плану уроку та планів-конспектів подання нового матеріалу з врахуванням розподілу часу та форм роботи. Готуючись до уроку, практикант повинен прагнути до подолання недоліків і помилок, допущених ним на попередніх заняттях і відзначених викладачем. До обов'язків практикантів належить також оцінка знань Здобувачі освітив.

Значної уваги треба надавати своєчасному проходженню запланованих навчальних тем. Кожен самостійний урок практиканта повинен бути прокоментований викладачем.

I. ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ ЗА ТНП КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

Порівняно з ТНП мистецьких шкіл, тематика програм культурно-мистецького спрямування в музичній студії має свої особливості. По-перше, для наймолодших здобувачів початкової мистецької освіти курс вивчення українського музичного фольклору розширено (замість 9 занять передбачено 1 навчальний рік), по-друге, «Бесіди про мистецтво» скорочено до одного навчального року, і по-третє, вилучено дублювання розділу про засоби музичної виразності. Вони розглядаються лише в програмі з «Музичної літератури».

Перший клас – *«Народна музична література» (перший рік навчання елементарного підрівня)*

Основна увага присвячується ознайомленню й вивченню фольклорних традицій України й рідного краю – Закарпаття. Виховання свідомого патріотизму – одне з найважливіших завдань навчального процесу. Практикант має можливість проявити не тільки свої творчі прагнення, але й сприяти розкриттю творчого потенціалу здобувачів початкової мистецької освіти. Особливо це стосується підготовки та проведення святкових вистав і фольклорних концертів.

Перший рік вимагає від практиканта індивідуального й особливо обережного підходу до молодшого шкільного віку вихованців, пошуку належних методів у спілкуванні з ними. Подолання труднощів повинна забезпечити

допомога здобувачам передвищої фахової освіти з боку викладачів педагогічної практики. По можливості вихованці повинні звикати до мінімального запису найважливішої інформації на уроці.

Другий клас – *«Бесіди про мистецтво» (елементарний підрівень)*

Курс покликаний розширити загально-культурний світогляд здобувачів початкової мистецької освіти. Розглядаються різні види мистецтва (театр, архітектура, скульптура, образотворче мистецтво, музика тощо), закладаються основи для їх розуміння, адже у подальшому в курсі музичної літератури під час вивчення опери, балету та інших синтетичних жанрів студійці мають мати попереднє уявлення про різні види мистецтв. Завдання практиканта полягає у закладенні основ щодо сприйняття різних видів мистецтв, розуміння змісту конкретних творів та основних виразових засобів, що утворює перші навички аналізу. Важливу увагу слід приділяти формуванню у дітей уміння розповідати про почуте й побачене за допомогою спілкування з ними у формі бесіди. Певні труднощі можуть виникати у вихованні навичок уважного слухання музики на звукових носіях. Записи в зошитах стають більш розгорнутими.

Третій–четвертий класи *«Музична література» (засоби виразовості та музичні жанри) (перший –другий роки навчання базового підрівня)*

Основна увага зосереджується на вивченні композиторських творів, виробленні й накопиченні навичок уважного слухання музики та її аналізу. Молоді викладачі-практиканти повинні знайти методи донесення змісту та виразових засобів творів до здобувачів початкової мистецької освіти із врахуванням їх вікових особливостей. В процесі навчання практикант знайомить їх з найрізноманітнішими жанрами вокальної, інструментальної та театральної музики.

П'ятий клас *«Музична література» (історія розвитку музичного мистецтва) (третій рік навчання базового підрівня)*

Основні труднощі пов'язані з переходом від жанрового принципу побудови курсу до історико-монографічного. На цьому етапі навчання здобувачі початкової мистецької освіти отримують систематизовані знання з музичного мистецтва широкого історичного спектра, що заснований на вивченні музики різних епох, мистецьких напрямків і національних шкіл (в хронологічній послідовності). На тлі загальноєвропейських та світових тенденцій розвитку музичного мистецтва здобувачі початкової мистецької освіти знайомляться з постатями та творами провідних українських композиторів.

Важливо поступово виховувати у студійців навички вільного конспектування, вводити вимоги ілюстрування музичних тем творів через спів або програвання на інструментах, сприяти розвитку самостійного мислення, вміння висловити власну думку.

II. ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ ЗА ТНП, СПРЯМОВАНИМИ НА РОЗВИТОК МУЗИЧНОГО СЛУХУ ТА ЗНАННЯ МУЗИЧНОЇ ГРАМОТИ («Музична грамота та практичне музикування», «Сольфеджіо»)

Зміст програм, спрямованих на розвиток музичного слуху та знання музичної грамоти, в музичній студії Ужгородського музичного фахового коледжу імені Д. Є. Задора повністю збігається з ТНП для мистецьких шкіл: «Музична грамота та практичне музикування» (елементарний підрівень) й 1-м роком вивчення «Сольфеджіо» (базовий підрівень), затверджених Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти Міністерства культури України. П'ятирічний курс музичної студії містить 4 роки вивчення «Музичної грамоти та практичного музикування» й 1-й рік вивчення «Сольфеджіо». Протягом усіх років навчання здобувачі початкової мистецької освіти паралельно розвиваються в 4х напрямках: 1) образно-емоційного сприйняття музичних творів, аналізу їх складових; 2) засвоєнні знань музичної грамоти; 3) відтворенні музичних творів та елементів музичної мови голосом або на інструменті, залученні до слухового аналізу; 4) імпровізаційно-творчого музикування.

Загальна логіка курсу побудована за принципом поступового ускладнення та нашарування нових знань на попередньо набуті знання та навички.

Перший клас – «Музична грамота та практичне музикування» (*перший рік навчання елементарного підрівня*)

Основна увага присвячується ціннісному сприйняттю музики та засвоєнню найелементарніших понять музичної грамоти: назв нот у скрипковому ключі, запису розміру, тактів, вивченню найпростіших ритмічних тривалостей та найважливіших засобів музичної виразовості (метр, темп, динаміка, регістр, тембри найпоширеніших музичних інструментів, малі музичні форми, ладові контрасти між мажором і мінором, мелодія). Щодо мелодії звертається увага на напрямок її руху, прийоми розвитку (точний і видозмінений повтор), ступені. Знання грамоти невіддільні від практичного музикування, яке активізує слухове сприйняття та стимулює до імпровізацій. В 1 класі здобувачі освіти сольфеджують в До мажорі. Працюють над розвитком метроритміки в розмірі 2/4, залучають ритмічні групи: ціла нота, половинна, четверті, дві восьмі, чотири шістнадцяті. Під час роботи враховуються вікові особливості здобувачів початкової мистецької освіти. Залучаються зразки дитячого фольклору, пісенні, маршові та танцювальні мелодії. Враження від музики відтворюються у малюнку, в емоційно забарвлених рухах тощо.

Проблемність першого року навчання полягає в тому, що студійці переважно ще маленькі (віком 6–7 років). Від практиканта це потребує вміння знайти належні методи спілкування, зацікавити малечу та задіяти її до активної роботи. Подоланню труднощів повинен допомогти викладач з педагогічної практики.

Другий клас – «Музична грамота та практичне музикування» (*другий рік навчання елементарного підрівня*)

Розширюються знання з музичної грамоти: засвоюються ноти в басовому ключі, ноти другої октави у скрипковому ключі, вивчається графічне позначення

знаків альтерації та розуміння значення дієзів, бемолів, бекарів, знаку репризи та позначок спрощеного нотного запису октавним пунктиром.

До До-мажору додаються тональності з одним ключовим знаком, опановується натуральний мінор. Вводиться поняття висхідної та низхідної гами, тоніки та тонічного тризвуку. Розвивається ступеневе відчуття. Урізноманітнюється ритміка: вводиться затакт, знаки подовження тривалості звуку: крапка, ліга, фермата, синкопа, ритмічні малюнки: восьма – дві шістнадцяті і дві шістнадцяті – восьма. Здобувачі початкової мистецької освіти вчаться групуванню тривалостей у простих розмірах $2/4$, $3/4$; відтворюють одnogолосні ритмічні послідовності з використанням основних тривалостей ритмо-складами, жестами, ударними та шумовими інструментами. Вводяться ритмічні та нескладні мелодичні диктанти з попереднім аналізом (в обсязі 4 тактів). Запроваджується початкова форма двоголосного співу (мелодичний канон), розпочинається вивчення простих інтервалів (ч.1, в.2, м.2, в.3, м.3, ч.8.), з аналізом їх ступеневої та тонової величини. Застосовуються поняття «мелодичний та гармонічний інтервал», «консонанс і дисонанс» (досягається їх слухове розрізнення). Поглиблюються ладові відчуття, вводяться поняття «стійкі, нестійкі та увідні ступені ладу», «ладове тяжіння», «розв'язання», «оспівування», «натуральний мінор», «тетрахорд»; виконуються вправи з розв'язанням нестійких ступенів у стійкі, оспівування стійких ступенів ладу, стрибки зі стійких ступенів на стійкі та нестійкі, тонічні тризвуки. Важливою формою роботи залишається імпровізаційно-творче музикування: підбір простої мелодії на слух, транспонування, імпровізація (вокальна, інструментальна, рухова), колективна творча діяльність.

Третій клас – «Музична грамота та практичне музикування» (третій рік навчання елементарного підрівня)

Розширюється коло тональностей до двох ключових знаків (включно з мінорними). Вводиться поняття паралельних та однойменних тональностей, трьох видів мінору. Здобувачі освіти вчаться чисто інтонувати гами, знають тонову будову натуральних мажору та мінору. сольфеджують у нових тональностях мелодії.

У третьому класі опановуються усі прості інтервали та їх обернення (починаючи від вузьких і завершуючи широкими), вивчаються будова мажорного та мінорного тризвуків, головні тризвуки T, S, D, обернення тонічного тризвуку та діатонічна секвенція. Здобувачі освіти виконують послідовності з 4–5 інтервалів, здійснюють слуховий аналіз інтервалів в тональності та від звуку, виконують двоголосся з паралельним рухом голосів, створюють другий голос до мелодії, підбирають акомпанемент. Продовжується робота над розвитком відчуття метроритму (вводяться розміри $3/8$ та $4/4$, ритмічні малюнки: четверть з крапкою – восьма, пунктирний ритм; виконуються ритмічні партитури. Знання музичної грамоти розширюється вивченням позначок мелізмів, знаків скорочення нотного запису, італійських термінів запису темпу та характеру виконання. Здобувачі освіти отримують поняття про дво-, тричастинну форму та рондо. В кінці року студійці пишуть диктант з творчою складовою в обсязі 4 тактів.

Четвертий клас – «Музична грамота та практичне музикування»
(четвертий рік навчання елементарного підрівня)

В процес роботи включаються мажорні та мінорні тональності до трьох знаків, які визначаються за ключовими знаками та кінцевою тонікою. Здобувачі освіти опановують збільшені та зменшені інтервали; головні та побічні тризвуки ладу на ступенях мажору та мінору, види тризвуків (мажорний, мінорний, зменшений, збільшений), отримують поняття про септакорд, вивчають D₇, а також акорди нетерцієвої будови та кластери.

У програму 4 класу включено функційні гармонічні звороти: автентичний, плагальний та повний гармонічний зворот, гармонічна фігурація, гармонічні диктанти. Метроритмічне виховання поглиблюється за рахунок введення розміру 6/8, внутрішньо тактових синкоп (♩ ♪ ♩) та нового ритмічного малюнку (♩. ♩). Розширюється кількість знаків спрощеного нотного тексту та скороченого нотного письма. З музичних форм вивчається тема з варіаціями.

П'ятий клас – «Сольфеджіо» (перший рік навчання базового підрівня)

Здобувачі освіти переходять від «Музичної грамоти та практичного музикування» (або елементарного сольфеджіо) до базового сольфеджіо. Завдання п'ятого класу – упорядкувати, закріпити та поглибити попередньо набуті знання. Зберігаються дієзні та бемольні мажорні й мінорні тональності до трьох знаків. Протягом року здобувачі початкової мистецької освіти повторюють весь чотирирічний курс «Музичної грамоти та практичного музикування» зі збереженням принципу поступового ускладнення. Програма складається з чотирьох модулів. Відповідно до здібностей та успіхів здобувачів початкової мистецької освіти навчальна дисципліна згідно положень може диференціюватися на три рівні вимог: I – мінімальний, II – оптимальний, III – максимальний, однак в роботі зі студійцями за основу береться середній рівень вимог (оптимальний). На підсумковому контрольному уроці здобувачі початкової мистецької освіти пишуть диктант в обсязі 8 тактів (з 10 програвань), сольфеджують гами, ступеневі послідовності, мінорні та мажорні тризвуки, інтервали від звуку та в тональності (з розв'язанням), визначають на слух мажорну або мінорну гаму (один із трьох видів мінору), інтервали в гармонічному та мелодичному викладі, а також демонструють творче завдання.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин		
	денна форма		
	усього	у тому числі	
інд.		с.р.	
3 курс. V семестр Розділ I. Практичне ознайомлення з особливостями викладання та поступовий перехід від пасивної практики до активної (на прикладі конкретної групи)			

<p><i>Тема 1.</i> Перспективне планування роботи за ТНП культурно-мистецького спрямування («Народної музичної літератури»/«Бесід про мистецтво»/«Музичної літератури») та за ТНП, націленою на розвиток музичного слуху та знання музичної грамоти («Музичної грамоти та практичного музикування» або «Сольфеджіо»). Визначення мети, змісту, кола завдань і програмових вимог на навчальний рік. Узгодження організаційних питань.</p>	5	3	2
<p><i>Тема 2.</i> Пасивна практика. Ведення журналу навчальних занять. Аналіз занять, що на початках проводяться викладачем педагогічної практики. Вивчення психологічної поведінки здобувачів початкової мистецької освіти та їх музичних здібностей</p>	6	5	1
<p><i>Тема 3.</i> Загальний план уроку: з висвітленням усіх форм роботи конкретно для групи, з якою буде проводитися педагогічна практика, відповідно до програмових вимог</p>	5	4	1
<p><i>Тема 4.</i> Планування кожного уроку, виходячи із типів уроку:</p> <ul style="list-style-type: none"> – організаційний; – комбінований; – оволодіння новими знаннями (подання нового матеріалу); – тренувальний (конкретно одну чи декілька форм роботи); – практичний (засвоєння знань у конкретних формах роботи); – контрольньо-обліковий (виявлення рівня засвоєння знань здобувачами початкової мистецької освіти) 	10	6	4
<p><i>Тема 5.</i> Організація домашньої роботи здобувачів початкової мистецької освіти та алгоритми її виконання</p>	5	4	1
<p><i>Тема 6.</i> Поступовий і плавний перехід до активної практики (із включенням в педагогічний процес під час: – надання студійцям домашнього завдання та пояснень щодо їх виконання;</p> <ul style="list-style-type: none"> – перевірки виконання домашнього завдання (залучення різних форм опитування, ігрових форм перевірки домашнього завдання) для набуття досвіду оцінювання знань кожного вихованця, оволодіння критеріями оцінювання; – підбору музичних ілюстрацій для уроку; – подання нового матеріалу; – вивчення музичних творів; – створення презентацій для уроків; 	12	9	3

– залучення цікавих форм роботи для закріплення матеріалу.			
Підсумкове заняття. Організація позашкільних заходів (участь учнів у різдвяному вертепі).	2	1	1
<i>Всього:</i>	45	32	13
<i>VI семестр</i>			
<i>Тема 8.</i> Активна практика. Розвиток аналітичних і слухових навичок школярів під час визначення змісту та засобів музичної виразності музичних творів на заняттях народної музичної літератури/бесід про мистецтво/ музичної літератури	20	16	4
<i>Тема 9.</i> Набуття досвіду у підборі яскравого ілюстративного музичного матеріалу: – для тренувальних вправ, націлених на розвиток музичного слуху, творчих здібностей та знання музичної грамоти; – для слухання музичних творів, спрямованих на формування художньо-музичного смаку та накопичення слухових вражень;	12	10	2
<i>Тема 10.</i> Підбір матеріалу для дедуктивних ігор, вправ для гри на фортепіано	7	6	1
<i>Тема 11.</i> Удосконалення на практиці методики контролю знань. Організація під час занять різних форм опитування, формування правильності критерій оцінювання знань кожного студійця	3	2	1
<i>Тема 12.</i> Відвідування відкритих уроків	1	1	–
Підсумкове заняття. Звіт про проходження практики.	2	1	1
<i>Всього:</i>	45	36	9
РАЗОМ (за V–VI семестри):	90	68	22
<i>4 курс. VII семестр</i>			
<i>Розділ II. Поглиблення навиків самостійного викладання іншого року навчання ТНП з максимальним наближенням до вимог мистецьких шкіл</i>			
<i>Тема 14.</i> Опанування на практиці різних методів навчання (бесіди, розповіді, пояснення, шкільної лекції)	2	1	1
<i>Тема 15.</i> Удосконалення навиків підбору вправ і пісень для співу з нот (із супроводом і без нього) для накопичення музично-співочого багажу. Підготовка засобів унаочнення до уроків.	12	7	5
<i>Тема 16.</i> Вироблення навичок складання комплексу методичного забезпечення дисципліни до кожного заняття. Робота над урізноманітненням форм роботи та удосконаленням педагогічних навиків роботи з учнями	19	10	9
<i>Тема 17.</i> Відбір музичних фрагментів для вікторини.	13	7	6

Накопичення досвіду у підборі вправ для роботи з визначення музичного матеріалу на слух.			
<i>Тема 18.</i> Набуття навиків підбору інтервальних та акордових (гармонійних) послідовностей. Залучення вікторин різного типу	5	2	3
<i>Тема 19.</i> Формування творчого підходу до проведення уроків за ТНП обох спрямувань	6	3	3
<i>Тема 20.</i> Розвиток уміння досягати поставленої мети уроку та цілісного бачення заняття	2	1	1
Підсумкове заняття	1	1	-
<i>Всього:</i>	60	32	28
<i>VIII семестр</i>			
<i>Тема 21.</i> Підготовка до проведення відкритого уроку	6	2	4
<i>Тема 22.</i> Робота з дидактичним матеріалом (підручники, збірники, унаочнення, роздаткові матеріали)	10	6	4
<i>Тема 23.</i> Подальше опанування на практиці поданням матеріалу різних тем. Підбір музичних ілюстрацій до конкретних тем.	12	8	4
<i>Тема 24.</i> Удосконалення форм роботи та методів контролю. Самостійне проведення практикантом форм роботи на уроці/відкритому уроці з подальшим аналізом їх виконання під керівництвом викладача.	8	4	4
<i>Тема 25.</i> Формування відчуття часу та уміння вкладатися у запланований хронометраж уроку. Залучення інтерактивних методів навчання, візуальних унаочнень. Опанування методикою подання різних музичних жанрів, творчих портретів композиторів та оглядових тем.	23	15	8
Залік	1	1	-
<i>Всього:</i>	60	36	24
РАЗОМ (за VII–VIII семестри):	120	68	52
<i>РАЗОМ (за V–VIII семестри):</i>	210	136	74

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	№ теми	Назва теми самостійної роботи	К-сть год
<i>V семестр</i>			
1.	1.	Розробка календарно-тематичних планів роботи на навчальний рік, заповнення щоденника практиканта	2
2.	2.	Ведення журналу успішності та відвідування занять. Вивчення психологічної поведінки учнів, рівня їх музичних здібностей	1
3	3-4.	Формування навичок складання поурочних планів із ТНП	5

		обох спрямувань і перспективного бачення уроку	
4.	5.	Розробка завдань для домашньої роботи та алгоритму їх виконання	1
5.	6.	Самостійне проведення окремих елементів запланованого уроку, збільшення питомої ваги активної практики. Формування відповідальності за підготовку до уроків з педпрактики	3
6.	7.	Підготовка школярів до участі у позашкільному заході – вертепі. Розучування колядок, сценарію	1
Всього:			13
VI семестр			
7.	8.	Розробка планів-конспектів до занять (зادля повного переходу до самостійного проведення занять і формування педагогічної впевненості). Розвиток аналітичних і слухових навичок школярів під час визначення змісту та засобів музичної виразності музичних творів	4
8.	9.	Підбір і залучення на практиці ілюстративного музичного матеріалу для тренувальних вправ із сольфеджування («Музична грамота та практичне музикування») та для слухання й аналізу музики («Музична література»)	2
9.	10.	Підбір матеріалу для дедуктивних ігор, вправ для гри на фортепіано	1
10.	11.	Розробка матеріалів для контролю навчальної діяльності школярів (тестів, карток опитувань, кросвордів, головоломок, олімпіад, конкурсів) для їх практичного втілення	1
11.	13.	Формування навичку написання звіту про проходження практики	1
Всього:			9
Разом (за V–VI семестри):			22
VII семестр			
12.	14.	Складання розгорнутого плану-конспекту подання нового матеріалу із зазначенням залучення різних методів навчання. Опрацювання на практиці їх специфіки	1
13.	15.	Підбор вправ і пісень для співу з нот (із супроводом і без нього) для накопичення музично-співочого багажу. Робота над якісним виконанням акомпанементу до вправи. Підготовка засобів унаочнення до уроків: схем, таблиць, карток, нотних записів	5

14.	16.	Вироблення навичок складання комплексу методичного забезпечення дисципліни та засобів унаочнення до кожного заняття (за ТНП культурно-мистецького спрямування – добірка або створення дидактичних матеріалів –тестів, загадок, головоломок, ігор, казок, віршів; підбір музичних творів, завдань для слухання музики, перегляду творів мистецтв, підготовка матеріалів для контролю навчальної діяльності здобувачів освіти; за ТНП, націленими на розвиток слуху та знання музичної грамоти – ритмічних, ступеневих, інтервальних та акордових таблиць, ритмічного та ступеневого лото; підбір дидактичного матеріалу для проведення уроку).	9
15.	17.	Відбір музичних фрагментів для вікторини (етновікторини, арт-вікторини, музичної вікторини). Підбір вправ для роботи з визначення музичного матеріалу на слух.	5
16.	18.	Підбір інтервальних та акордових (гармонійних) послідовностей. Залучення вікторин різного типу (з визначенням твору та автора, з супутньою характеристикою музики, монографічних вікторин та вікторин змішаного типу)	4
17.	19.	Залучення творчих форм роботи, креативного підходу до подання тем	3
18.	20.	Робота над баченням навчальної мети уроку та підкорення цій меті усіх запланованих форм роботи.	1
Всього:			28
<i>VIII семестр</i>			
19.	21.	проведення Підготовка унаочнень і дидактичного матеріалу	4
20.	22.		4
21.	23.	Специфіка подання навчального матеріалу різних тем. Підбір музичних ілюстрацій до конкретних тем.	4
22.	24.	Ґрунтовніша розробка форм роботи та удосконалення методів контролю на уроці. Поглиблення досвіду самостійної їх реалізації на практиці.	4
23.	25.	Формування відчуття часу та уміння вкладатися у запланований хронометраж уроку. Залучення інтерактивних методів навчання, візуальних унаочнень. Опанування практикою подання різних музичних жанрів, творчих портретів композиторів та оглядових тем. Самостійна підготовка до проведення занять. Опрацювання навчальної та методичної літератури щодо подання різних музичних жанрів, творчих портретів композиторів та оглядових тем Залучення в заняття	8

	різних форм роботи та методів контролю. Написання поурочних планів та власних конспектів	
Всього:		26
РАЗОМ (за VII–VIII семестри):		52
Всього за VII–VIII семестри:		74

КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ. ОБЛІК ТА ОЦІНКА РОБОТИ ПРАКТИКАНТІВ

Загальне керівництво практикою усіх здобувачів передвищої фахової освіти третього і четвертого курсів профілізації «Теорія музики» здійснюється досвідченим викладачем, що веде курс методики викладання фахових дисциплін. Керівництво практикою кожного окремого практиканта музично-теоретичної профілізації доручається прикріпленим викладачам циклової комісії «Теорія музики», які викладають фахові дисципліни й добре знають специфіку роботи в мистецькій школі.

До обов'язків керівника та викладачів практики входить забезпечення навчального процесу групами, постійний контроль за процесом практики, проведення консультацій та обговорення уроків, присутність на заняттях практикантів та оцінка їх роботи, контроль за веденням відповідної документації та оформленням річного звіту з критичним аналізом виконаної роботи й пропозиціями з її покращення.

Основним змістом роботи викладача, відповідального за роботу практиканта, є виховання у нього інтересу та творчого ставлення до педагогічної праці в мистецькій школі, почуття відповідальності за доручену справу, настирливості та цілеспрямованості в роботі, критичного ставлення до своїх недоліків, прагнення до постійного поповнення своїх знань і вдосконалення практичних навичок. Головне завдання викладача-консультанта – допомогти практикантам у набутті навичок педагогічної, виховної та організаторської роботи в школі.

Практичні навички розробки та оформлення ділової документації викладача, створення комплексу методичного забезпечення педагогічної практики, розробка поурочних планів уроків, здійснення різних форм звітності здобувачі освіти отримують під час усього періоду проходження педагогічної практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною шкалою):

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	Здобувач фахової освіти виявляє досконале володіння

«5»	навичками планування та проведення уроків, забезпечує якісне засвоєння знань здобувачами початкової мистецької освіти. Демонструє здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, професійні навички та уміння. Застосовує сучасні теоретичні знання в практичних ситуаціях, враховує вікову психологію, залучає здобувачів початкової мистецької освіти до застосування фахової термінології, виявляє творчий підхід до педагогічного процесу та здатність до самореалізації. Розробляє та документує навчально-методичні матеріали, належно веде навчальну документацію, вміло підбирає музичні приклади. Має добре налагоджений контакт з вихованцями, досягає високого рівня їх знань, дотримується часових норм щодо регламенту проведення уроку. Самостійну роботу виконує належно та у повному обсязі.
Добре «4»	Здобувач освіти виконує 100% навчального плану. Виявляє достатній рівень оволодіння педагогічною технікою, професійно володіє програмовим матеріалом. Раціонально використовує час на уроці, але йому бракує вільності в комунікації з групою. Самостійну роботу в основному виконує.
Задовільно «3»	Здобувач освіти виконує 80% навчального плану. Своєчасно здає навчальну документацію (щоправда, з певними зауваженнями), виявляє знання навчальної та методичної літератури, але в проведенні уроків має недостатньо сформовані професійні навички. Матеріали для самостійної роботи опрацьовані лише частково.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти виконує менше 50% навчального плану з обсягу годин практики, не набуває належного педагогічного досвіду, належно не оформлює (або не здав) навчальну документацію. Матеріали для самостійної роботи не опрацьовані.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання здобувачів освіти охоплює низку письмових, усних, практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання здобувача освіти охоплює низку письмових, усних, практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних

характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточне оцінювання здійснюється на всіх етапах навчальної діяльності у формах: опитування здобувачів освіти на предмет засвоєння навчального матеріалу; тестового контролю; виконання студентами письмових контрольних робіт, перевірка самостійної роботи.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі заліку або екзамену, в терміни встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеною програмою навчальної дисципліни.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Кожний урок практиканта підлягає оцінюванню, особливе значення надається відкритому уроку, який є підсумком процесу музичної освіти та виховання школярів.

Строки проведення відкритих уроків: березень, квітень, травень. Його тема підпорядкована календарно-тематичному плану.

Відкриті уроки відвідуються та обговорюються практикантами й відповідальними викладачами-консультантами. Таким чином досягається поширення педагогічного досвіду від випускників до третьокурсників, а також узагальнення власного педагогічного досвіду кожним практикантом.

Розробка уроку з фахової дисципліни включається в екзаменаційний білет комплексної Підсумкової державної атестації.

В завершенні кожного навчального семестру практикант пише звіт про проведену роботу і захищає його на секції «Педагогічна практика» здобувачів освіти профілізації «Теорія музики».

Зміст звіту практикантів III курсу повинен розкрити такі питання:

1. Група, рік навчання.
2. Виконання тематичного плану.
3. Виховні, навчальні та розвиваючі завдання, встановлені для групи.
4. Об'єктивні та суб'єктивні труднощі у досягненні завдань.
5. Оптиміальні форми та методи освіти і виховання в групі, що дали позитивний результат.

Звіти практикантів IV курсу мають містити психолого-педагогічну характеристику навчальної групи:

1. Кількісний склад навчальної групи (постійний, непостійний; як цей фактор впливає на навчальний процес)
2. Виховні, розвиваючі та навчальні завдання, встановлені для групи.
3. Якісний склад групи. Психофізіологічні особливості здобувачів початкової мистецької освіти:

- однорідна чи неоднорідна група за ознаками темпераменту,
  - активність, комунікативність, здатність до концентрації, розвиток уваги, пам'яті.
4. Діагностика музичних, творчих здібностей здобувачів освіти:
- емоційність, розвиток уваги, фантазії;
  - здатність до музикування;
  - здатність до творчого мислення;
  - здатність тільки до репродуктивного мислення (відтворення інформації).
5. Диференціація освітнього рівня (професійний та загальноосвітній), індивідуальний підхід у формуванні завдань на уроці.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є поточний контроль знань здобувачів передвищої фахової освіти. До його основних завдань належать:

- мотивація здобувачів фахової освіти до систематичної роботи з педагогічної практики;
- інформування здобувачів освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів освіти й ефективність навчального процесу в цілому.

Систематичність та активність роботи здобувача освіти з педагогічної практики контролюються й оцінюються за такими видами роботи:

- підготовка до проведення кожного заняття;
- розробка поурочного плану;
- участь у їх попередньому обговоренні, відповіді на запитання;
- проведення заняття/ спостереження за заняттям; його аналіз із викладачем;
- підбір або складання дидактичних матеріалів; залучення на уроці різних форм роботи;
- ознайомлення з методичною, педагогічною та музикознавчою літературою;
- застосування на практиці знань методики викладання фахових дисциплін.

Діагностикою результатів навчання в кінці V–VII семестрів слугують підсумкові оцінки, в кінці VIII семестру – проведення відкритого уроку та виставлення диференційованого заліку.

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний (або поурочний) контроль проводиться під час навчальних занять. Перевірка (або актуалізація) знань здобувачів освіти здійснюється у різних формах, які допомагають коригувати педагогічні прийоми й методи, дозволяють

відстежувати особистісний їх розвиток, визначати рівень досягнення результатів навчання, визначених програмою навчальної дисципліни.

Форми поточного контролю:

1. Перевірка підготовки практиканта до уроку (наявність поурочного плану та методичного забезпечення);
2. Аналіз відібраного ним ілюстративного матеріалу;
3. Перевірка виконання завдань самостійної роботи щодо опрацювання літератури;
4. Обговорення та аналіз проведеного уроку.

Поточний контроль здійснюється упродовж V–VIII семестрів.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі підсумкової оцінки (в кінці V–VII семестрів) та заліку (в кінці VIII семестру) в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни.

В кінці кожного семестру на засіданні секції «Педагогічна практика» в присутності здобувачів освіти та викладачів-консультантів практиканти публічно звітують про пророблену роботу з педагогічної практики за звітний період і здають навчальну документацію.

Документація складається з наступних обов'язкових складових:

- календарно-тематичний план;
- поурочні плани;
- класний журнал відвідування та успішності здобувачів початкової мистецької освіти ;
- щоденник практиканта;
- звіт практиканта;
- план відкритого уроку (для практикантів IV курсу);
- аналіз відвіданого уроку (пасивна практика).

Відповідальний викладач-консультант характеризує роботу практиканта за наступними критеріями:

- дисциплінованість і відповідальність;
- сумлінність і акуратність у веденні поточної документації;
- комунікативні відносини з групою;
- володіння навчальною та методичною літературою;
- рівень оволодіння педагогічною технікою;
- активність у створенні комплексу методичного забезпечення музично-теоретичних предметів;
- творчий підхід до педагогічного процесу.

Під час виставлення заліку береться до уваги й рівень проведення практикантами відкритих уроків (за ТНП культурно-мистецького спрямування та за ТНП, націлених на розвиток музичного слуху та знання музичної грамоти), що є кульмінацією педагогічної практики. Також враховується відвідування відкритих уроків однокурсників та участь у методичних обговореннях відкритих уроків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

А. Базова література

– до ТНП, націлених на розвиток музичного слуху та знання музичної грамоти :

1. *Артеменко А.* Багаторазовий зошит «Музична грамота» Київ. 2024 22 с. URL: <https://www.facebook.com/100001643422616/videos/g.827149031000698/455326617346001>
2. *Артеменко А.* Багаторазовий зошит «Музична грамота осені». Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/100001643422616/videos/g.827149031000698/1257589822331921>
3. *Афоніна О.* Сольфеджіо 5 клас: навч. посіб. Київ : Мелосвіт, 2008. 60 с.
4. *Афоніна О.* Сольфеджіо 6 клас: навч. посіб. Київ : Мелосвіт, 2010. 60 с.
5. *Афоніна О.* Сольфеджіо 7–8 клас: навч. посіб. Київ : Мелосвіт, 2012. 88 с.
6. *Барська З.* Гармонічне сольфеджіо на основі української музики: хрестоматія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 80 с.
7. *Богатирьова Ю.* Музичні знаки (основи нотної грамоти): розмальовки Київ. 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2873178559515447&set=g.827149031000698>
8. *Богатирьова Ю.* Різдвяні дива: музично-дидактичні ігри з дисципліни «Музична грамота та практичне музикування» (музичні лабіринти, вправи для розвитку ритму, цікаві завдання для закріплення основ музичної грамоти). Черкаси, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2924048727761763&set=g.827149031000698>
9. *Богатирьова Ю.* Сольфеджіо: 1–2 клас. Черкаси, 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2594727934027179&set=g.827149031000698>
10. *Бражникова Л.* Українська народна пісня на уроках сольфеджіо. Хрестоматія для мол. та середніх кл. муз. шк. Київ: Музична Україна, 2006. 40 с.
11. *Величко А.* Словник-довідник юного музиканта: комплексне навчально-методичне забезпечення навчальних предметів «Музична грамота та практичне музикування», «Бесіди про мистецтво», «Сольфеджіо» та «Музична література» (для мистецьких шкіл). Вид. 2-ге, перероб. та допов. Київ : ТОВ «Видавничий Будинок «Аванпост-Прим», 2025. 244 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/667>
12. *Весняне сонечко:* збірка пісень для закладів початкової мистецької освіти / уклад. Т.Ю.Димань. Київ, 2021. 20 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/910>
13. *Володарець Т.* Застосування народнопісенного матеріалу в курсі сольфеджіо. *Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури:* матеріали II наук.-практ. конф. викладачів ССМЗ. Харків : «СОНАТ», 2007. С. 157–159.

14. *Горобець Л.* Слуховий тренажер: збірка практичних вправ з сольфеджіо. Зошит №2 ля мінор. Київ, 2024. URL: https://www.facebook.com/groups/827149031000698/?locale=uk_UA
15. *Грушевська С.* Одноголосні музичні диктанти: навчальний посібник. Чернівці, 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=848894556850064&set=g.82714903100069>
16. *Грушевська С.* Основні передумови написання одноголосного музичного диктанту Чернівці, 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=848894556850064&set=g.82714903100069>
17. *Дворяченко Є., Нечипоренко Т.* Правила з сольфеджіо. Теоретичні знання: посіб. для дит. муз. шк. Бердичів, 2004. 76 с.
18. *Демиденко М., Лозневий О.* Сольфеджіо: пізнавай та створюй музику! 1 клас: підручник для почат. спеціалізованих мистец. навч. закл. Чернігів: РВК «Деснянська правда», 2003. 108 с. [ноти]
19. *Диктанти* на матеріалі музики Миколи Лисенка. Авт.-укл. Д. Романець. Вінниця: Нова Книга, 2016. 76 с.
20. *Дінкевич О.* Музичні диктанти. Одноголосся: для Здобувачі освіти в ДМШ та ДШМ. Київ: Мелосвіт, 2013.
21. *Ємельченко М.* Теорія музики. Робочий зошит №1. Робочий зошит №2. Суми, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=7924515490930451&set=g.827149031000698>
22. *Жовнерчук С., Богатирьова Ю.* Зірковий крок: 35 практичних завдань сольфеджіо. Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2864314860401817&set=g.827149031000698>
23. *Їжачок-слуховичок* та фанти-диктанти: методичний комплекс навчальної дисципліни «Сольфеджіо» для початкової мистецької освіти. Ч. 2. / уклад. Т.В.Старчик, Л.Л.Шамро, Н.М.Полякова. Київ, 2020. 72 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/633>
24. *Казак І. Амосова Н.* Музична грамота: навч.-метод. посіб. із сольфеджіо та теорії музики для Здобувачі освіти 1–7 кл. дит. муз. шк. Рівне, 2007. 96 с.
25. *Калашиник М.* Роль музичного диктанту у розвитку музичного слуху. Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури: матеріали II наук.-практ. конф. викладачів ССМЗ. Харків : «СОНАТ», 2007. С.154–157.
26. *Калініна В., Карпушенко І.* Музичні кросворди: метод. посіб. для почат. спеціалізованих мистец. навч. закл. Харків, 2005. 29 с.
27. *Лук'янова Н., Попова Ж.* Музичні перлинки – 1 клас (з дисципліни «Музична грамота та практичне музикування»). Київ. 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2199652236894836&set=g.827149031000698>
28. *Моргун О.* Теорія музики для допитливих (топ-сольфеджіо): інтерактивний посібник (базовий підрівень, перший, другий рік навчання). Доброслав, 2024. URL:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10096979773651644&set=g.827149031000698>

29. *Моргун О.* Навчайся, граючись (топ-сольфеджіо): навчальний посібник з іграми. Доброслав, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=9958629490820007&set=g.827149031000698>
30. *Музіченко Ю.* Музичний патруль: пазли. Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3766750236974807&set=g.827149031000698>
31. *Музіченко Ю.* Музичні подорожі посіпак. Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3745165735799924&set=g.827149031000698>
32. *Панічева О.* Диктанти на уроках сольфеджіо з поступовими інтонаційними та ритмічними ускладненнями (одноголосся, двоголосся, триголосся): навчальний посібник для закладів мистецької освіти. Кропивницький, 2025. 76 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1174>
33. *Подвала В.* Створюймо музику! 1-2 класи: вправи для розвитку творчих навичок учнів дитячих музичних шкіл, музичних студій та шкіл мистецтв. Київ: Музична Україна, 1990. 64 с.
34. *Подвала В.* Створюймо музику! 3-4 класи: вправи для розвитку творчих навичок учнів дитячих музичних шкіл, музичних студій та шкіл мистецтв. Київ : Музична Україна, 1990. 63 с.
35. *Правила з елементарної теорії музики:* навчально-методичний посібник для початкової мистецької освіти / уклад. Т.І.Ганзіна. Київ, 2020. 46 с. URL: <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/642>
36. *Руда К.* Ритмічний диктант-пазл №24. Львів, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2165721977108590&set=g.827149031000698>
37. *Руда К., Томич Н., Шевчук С.* Цікаве сольфеджіо (1 рік базового навчання). Львів, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2345124782356930&set=g.827149031000698>
38. *Руда К., Томич Н., Шевчук С.* Цікаве сольфеджіо: навчальна книга з навчальної дисципліни «Сольфеджіо» для початкової мистецької освіти середній (базовий) підрівень / редактор-упорядник С. Шевчук. Київ : ТОВ «Видавничий Будинок «Аванпост-Прим», 2025. 100 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1172>
39. *Синявська Т.* Бом! Бам! Та-ра-рам! : партитури для дитячого шумового ансамблю (для дітей віком 6 – 7 років). Вінниця, 2022. 158 с.
40. *Синявська Т.* Партії до посібника Бом! Бам! Та-ра-рам! : партитури для дитячого шумового ансамблю (для дітей віком 6 – 7 років). Вінниця, 2022. 44 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1093>
41. *Синявська Т.* Цікаві речі для малечі : сучасна ігрова методика для дітей 4-5 років. Вінниця, 2023. 42 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1096>

42. *Скритицька Н.* 100 музичних диктантів : комплекс навчально-методичного забезпечення навчального предмету «Сольфеджіо» для музичної школи, музичного відділення мистецької школи. Київ, 2018. 24 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/229>
43. *Сольфеджіо*: навчальний посібник для 4 класу (строк навчання 8 років) для початкової мистецької освіти / уклад. Л.І.Татаурова. Київ, 2019. 62 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/413>
44. *Сольфеджіо*: навчальний посібник для 5 класу (строк навчання 8 років) для початкової мистецької освіти / уклад. Л.І.Татаурова. Київ, 2019. 62 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/414>
45. *Сольфеджіо*: навчальний посібник для 6 класу (строк навчання 8 років) для початкової мистецької освіти / уклад. Л.І.Татаурова. Київ, 2019. 62 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/416>
46. *Сольфеджіо*: навчальний посібник для 7 класу (строк навчання 8 років) для початкової мистецької освіти / уклад. Л.І.Татаурова. Київ, 2019. 62 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/417>
47. *Сольфеджіо*: навчальний посібник для 8 класу (строк навчання 8 років) для початкової мистецької освіти / уклад. Л.М.Стадницька, Л.І.Татаурова. Київ, 2019. 62 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/418>
48. *Слуховий аналіз на уроках музичної грамоти та практичного музикування. Сольфеджіо в мистецьких школах : хрестоматія для початкової мистецької освіти* / уклад. М.В.Кочарян, Ж.В.Борисевич. Київ, 2020. 258 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/594>
49. *Слуховий тренажер*: наочний посібник до навчальної дисципліни «Музична грамота та практичне музикування» для елементарного та базового підрівней закладів початкової мистецької освіти / уклад. О.Є.Добронравова. Київ, 2021. 32 с. [URL:http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/953](http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/953)
50. *Співаємо на уроках сольфеджіо*: навч. посіб. з сольфеджіо для V – VIII класів мистецьких шкіл / уклад. Е.О. Барикіна, С.Г. Казакова, О.Є. Мякота. Київ, 2019. 51 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/497>
51. *Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музична грамота та практичне музикування»* елементарного підрівня початкової мистецької освіти, Київ 2019. 65 с.
52. *Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Сольфеджіо»* середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування (клас сольного співу, клас хорового співу, інструментальні класи, клас музичного фольклору) Київ, 2022. 158 с.
53. *Ходоровська І.* Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів: мультимедійний посібник. Київ, 2014. 47 с.

• до ТНП культурно-мистецького спрямування:

54. *Бодак Я.* Зарубіжна музична література. Тернопіль, 2010. 256 с.

55. *Букресва Г.* Цікава музика. Музично-дидактичні ігри. 5-8 класи: Навчальний посібник для учнів основної школи. Тернопіль, 2005.
56. *Величко А.* Сценарії позакласних заходів для мистецьких шкіл (розробка сценаріїв позаурочних навчально-виховних заходів). Золотоноша, 2019. 41 с.
<http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1008>
57. *Верещагіна О., Холодкова Л.* Історія української музики ХХ століття. Київ, 2010. 267 с.
58. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Музична культура від стародавнього світу до епохи бароко. Творчість Генделя і Баха. Українська музика епохи бароко. Основний курс. Розділи I – III. Суми : Видавництво Вінниченко М. Д., 2014. 60 с.
59. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Музичні жанри та форми : Початковий курс. Розділ VI. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2014. 56 с.
60. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Західноєвропейська музика епохи класицизму. Українська музика епохи класицизму: Основний курс. Розділи IV–V. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2014. 64 с.
61. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Романтизм – провідний напрямок у мистецтві ХІХ століття: Основний курс. Розділ VI. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2014. 60 с.
62. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Українська музична культура ХІХ століття. Класики західноєвропейської опери ХІХ століття: Основний курс. Розділ VII–IX. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2014. 60 с.
63. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Українська музика і світова музична культура. Музична культура України другої половини ХІХ – початку ХХ століття: Основний курс. Розділи XI – XII. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2015. 68 с.
64. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Музичний імпресіонізм. Нові течії у музиці ХХ століття. Музична культура. Основний курс. Розділи XIII–XVI. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2015. 60 с.
65. *Лукова В.* Робочий зошит з української та зарубіжної музичної літератури: Українська музична культура середини ХХ – початку ХХІ століття. Музичні традиції регіонів: Основний курс. Розділи XVII – XVIII. Суми: Видавництво Вінниченко М. Д., 2015. 48 с.
66. *Лукова В.* Світова музична література: Музика і музична мова. Перший рік навчання: навч. посібник для спеціалізов. мистец. навч. закл. Київ: Мелосвіт, 2006. 172 с.
67. *Лукова В., Томасишин І.* Зошит-посібник з української та зарубіжної музичних літератур : початковий курс. Ч. I. Київ : Фенікс, 2012. 48 с.
68. *Ємчицька О.* Музична література: інтерактивний посібник для 1-го року навчання. URL: [https://sites.google.com/view/music-in-our-life-](https://sites.google.com/view/music-in-our-life)

[1part/%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0](https://sites.google.com/view/music-in-our-life2/%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0)

69. *Ємчицька О.* Музична література: інтерактивний посібник для 2-го року навчання. URL: <https://sites.google.com/view/music-in-our-life2/%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0>
70. *Ємчицька О.* Музична література: від Стародавнього світу до Класицизму: інтерактивний посібник для 4-го року навчання. URL: <https://sites.google.com/view/musical-literature-4year>
71. *Зарубіжна музична література:* навчальний посібник для учнів дитячих музичних шкіл / автор-упорядник Казак І.С. Рівне, 2007.
72. *Збірка конспектів уроків до окремих модулів* типової навчальної програми «Музична література» середнього (базового) підрівня початкового професійного спрямування : електронний навчально-методичний посібник. Методична скарбничка викладача мистецької школи. Вип. 1 / упоряд., ред. М. М. Бриль, Л. Й. Назар, Ін. М. Ковальчук. Київ : ДНМЦЗКМО, 2022. 131 с. URL: <https://i.twirpx.link/file/3905448>
73. *Зоріна, П.; Малюга, Л.* Історія української музичної культури XI-XVIII століть: електронний диск-посібник. К., 2020. URL: <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/812>
74. *Інноваційні уроки викладачів ДМШ № 3 м. Херсона* : навчально-методичний посібник / уклад. Вожененко Т.В. та ін.; за ред. І.О.Полєвікова. Херсон, 2017. 80 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/233>
75. *Кашкаха О.* Музична література: другий рік навчання. Кривий Ріг, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2404605919732799&set=g.827149031000698>
76. *Кияновська Л.* Українська музична культура. Київ, 2008. 344 с.
77. *Корнакова Т.* Інтернет-конспект «Бесіди про мистецтво» 2020. URL: <http://arts.cx.ua/talking/>
78. *Корнакова Т.* Інтернет-конспект з української і зарубіжної музичної літератури. 2019. URL: <http://ditto.in.ua>
79. *Короткий словник понять і термінів образотворчого мистецтва* / уклад. Л.О.Орел. Київ: ДАКККіМ, 2004. 46 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/257>
80. *Коцур Т.* Музичні ігри-презентації (для починаючих музикантів) . Випуск 4. Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1580575642529497&set=g.827149031000698>
81. *Лісецький С.* Українська музична література для 6 класу ДМШ. Київ, 1991. 104 с.; 2-е вид. – Вінниця, 2005. 126 с.
82. *Лісецький С.* Українська музична література для 7 класу ДМШ. Київ, 1993. 104 с.
83. *Матеріали сайту «Всеосвіта».*
84. *Мельничин С.* Використання сучасних методів навчання а уроках музичної літератури (на прикладі вивчення творчості Едварда Гріга). Дрогобич,

2023. URL:<https://alley.constellation.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/melnichin-s.-metodichna-rozrobka2023.pdf>

85. *Михайлова Н.* Хрестоматія музичних тем з опер європейських композиторів XVIII – середини XIX століття «Співаємо українською на уроках музичної літератури» Київ, 2024. URL: <http://arts-library.com.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1123/%d0%9c%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%b9%d0%bb%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%9d..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
86. *Мировський О.* Українська та зарубіжна музичні літератури. Львів. 2023. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3700847023526302&set=g.827149031000698>
87. *Музична література в таблицях і схемах:* дидактичний матеріал для учнів ДМШ (I – IV рік навчання) /упоряд. В. В. Гукова, М. А. Іванова. Київ: ДАКККіМ, 2005. 34 с.
88. *Музична література – 4 клас, 1 частина, 2 частина.* Журнал «Музична школа». Київ, 2010. №5-6, Випуски 19, 20.
89. *Музична література – 5 клас, 2-й рік навчання. Частина 1.* Журнал «Музична школа». Київ, 2010. №10. Випуск 24.
90. *Музична література – 6 клас, 3-й рік навчання. Частина 1, 2.* Журнал «Музична школа». Київ, 2011, 2012. Випуски 36, 48.
91. *Музична література – 7 клас, 4-й рік навчання. Частина 1, 2.* Журнал «Музична школа». Випуски 59,72. Київ, 2013, 2015.
92. *Музична література в тестових завданнях та кросвордах. 1 рік навчання /* упоряд. О.Романенко. К., 2006. С.74.
93. *Музичними дорогами :* зб. вправ і завдань з навч. дисципліни «Українська та зарубіжна музична література» для початкової мистецької освіти / уклад. Т. В. Лісова. Київ, 2020. 94 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/583>
94. *Народна музична література:* програма /укладач В.Мадяр-Новак. Ужгород, 2024.
95. *Пісенна скарбничка українського народу:* навч. посіб. з музичної літератури (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво» для мистецьких закладів початкової освіти) / Е.О. Барикіна, С.А. Голуб, С.Г. Казакова. Київ, 2019. 127 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/496>
96. *Попова І.* Нариси з світової музики. Випуск 2б. Ужгород, 2001, 76 с.
97. *Попова І.* Нариси з світової музики. Випуск 3а. Ужгород, 2001, 87 с
98. *Робочий зошит з української та зарубіжної музичних літератур:* навчальний посібник для учнів музичних шкіл та музичних відділень шкіл естетичного виховання. 3-й рік навчання / уклад. Л.І. Малюга, П.Б. Зоріна. Харків: Науково-методичний центр, 2015. 128 с. URL: <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/811>
99. *Світова музична література:* навчальний посібник для учнів дитячих музичних шкіл /автор-упорядник Казак І.С. Рівне, 2007.

100. *Ситніченко Г.* Візуальні методи викладання на уроках музичної літератури. К., 2025. [URL:https://vseosvita.ua/library/embed/000ry9-6f0e.docx.html](https://vseosvita.ua/library/embed/000ry9-6f0e.docx.html)
101. *Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Бесіди про мистецтво»* елементарного підрівня початкової мистецької освіти / уклад. Т. С. Житнік та ін. Київ: [б. в.], 2020. 75 с. URL: <http://artslibrary.com.ua/handle/123456789/544>.
102. *Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музична література»* середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування: клас сольного співу, клас хорового співу, інструментальні класи. Київ, 2022. 231 с.
103. *Українська і зарубіжна музична література: інтернет-конспект.* URL: <http://arts.cx.ua> > music
104. *Українська музична література: навчальний посібник для Здобувачі освітніх дитячих музичних шкіл / автор-упорядник Казак І.С. Частина 1.* Рівне, 2007. 144 с.
105. *Українська музична література: навчальний посібник для учнів дитячих музичних шкіл / автор-упорядник Казак І.С. Частина 2.* Рівне, 2007. 136 с.
106. *Українська музична література: навчальний посібник для Здобувачі освітніх дитячих музичних шкіл / автор-упорядник Казак І.С. Частина 3.* Рівне, 2007. 148 с.
107. *Українська народна музична творчість : навч. посіб. / упоряд. Л. С. Соколова.* Харків: Друкарня МАДРИД, 2019. 126 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/290>
108. *Українська народна музична творчість: додаток з відповідями до робочого зошиту навч. посібника / упоряд. Л.С. Соколова.* Харків : Друкарня МАДРИД, 2019. 24 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/293>

Б. Додаткова література

– до ТНП, націлених на розвиток музичного слуху
та знання музичної грамоти:

109. *Єпімахова О.* Сольфеджіо на основі української народної пісні. Київ: ДМЦНЗКіМУ, 2014. 64 с.
110. *Єпімахова О.* Сольфеджіо на основі української народної пісні: навч. посіб. для почат. спеціалізов. мистец. навч. закл. (шкіл естетичного виховання). Київ, 2013. 91 с.
111. *Леонтьєва С., Богданова Л.* Розвиток навиків запису музичного диктанту. Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури: матеріали II наук.-практ. конф. викладачів ССМЗ. Харків: «СОНАТ», 2007. С. 159–163.
112. *Людкевич С.* Критичні замітки в справі науки сольфеджіо й музичного диктанту в музичних школах. Людкевич С. *Дослідження, статті, рецензії, виступи, у 2 т.* Львів: Видавництво М. Коць, 2000. Т. 2. С. 269–274.

113. *Павленко Т.* Сольфеджіо на основі українських народних пісень. Київ: Музична Україна, 2017. 112 с.
114. *Ранок: збірка пісень для закладів початкової мистецької освіти / уклад. Т.Ю.Димань.* Київ, 2021. 19 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/911>
115. *Ромащенко В.* Тексти для імпровізацій на уроках сольфеджіо в молодших класах музичних шкіл та дитячих шкіл мистецтв : метод. посіб. Київ, 1995. 33 с.
116. *Савчук Н., Матійце Л.* Українська пісня на уроках сольфеджіо. Львів, 1995. 48 с.
117. *Смаглій Г.* Сольфеджіо. Підручник у 6 ч. Харків : Ранок, 2013. 112 с.
118. *Цибульник З.* Розвиток музичного слуху на сольфеджіо в контексті міжпредметних зв'язків. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 43. Київ, 2021. С.57–65. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/43_2021/part_3/11.pdf
119. *Ярошенко О.* Використання психотехнічних прийомів у процесі вивчення дисципліни «сольфеджіо». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.* Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 22 (27), ч. 2.

– до ТНП культурно-мистецького спрямування:

120. *Абрамович С., Чикарькова М.* Світова та українська культура: навчальн. посібн. Львів: Світ, 2004. 344 с.
121. *Александрова О., Цимбал О.* Зарубіжна музична література. Ч. 1: Музичне мистецтво XVII – початку XIX ст.: навч. посібник. Харків. гуманітарно-педагогічна академія. Харків, 2020. 102 с. URL: <https://repo.num.kharkiv.ua/handle/num/53>
122. *Бодак Я.* Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: Навчальний посібник / Редакційна колегія: Я. Кеньо, З. Лельо, Б. Пиц. Дрогобич: Коло, 2017. 280 с.
123. *Борисевич Ж., Ведищева Т., Хрустальова Н., Яковчук Н.* Українська музична література. Світова музична література: Розгорнутий тематичний план для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. К., 2003.
124. *Герасимова-Персидська Н.* Музика тиші (про композитора В. Сильвестрова) *Art-line.* 1997. № 9. С. 22-23.
125. *Драганчук В.* Пролонговане сприйняття музики як художнє моделювання емоційно-етичних параметрів підлітка. *Проблеми педагогічних технологій:* зб. наук. праць. 2000. Вип. 4. С. 142–151.
126. *Зарубіжна музична література: навчальний посібник.* Частина II. Музичне мистецтво XIX століття для здобувачів освіти кваліфікаційного рівня молодший бакалавр /укладачі: О. О. Александрова, О. М. Цимбал. Харків, 2021. Ч. 2. 123 с.
127. *Каплієнко-Ілюк Ю.* Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці: Місто, 2015. 240 с.

128. *Кияновська Л.* До питання про сприйняття програмного твору. *Українське музикознавство*. Київ: Музична Україна, 1987. Вип. 22. С. 15–23.
129. *Кияновська Л.* Історія музики: філософія чи арифметика? *Музика*. № 5. 1997. С. 20–21.
130. *Кияновська Л.* Роль літературно-сюжетної програми в становленні музичного образу. *Українське літературознавство*. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Львів : Вид-во при держ. ун-ті, 1984. Вип. 43. С. 114–122.
131. *Кобрин Н.* Історичні, життєтворчі й мотиваційні засади викладання української музики в системі ССМШ. *Актуальні питання культурології*. 2017. Вип. 17. С. 263–270.
132. *Кобрин Н.* Предмет «Українське музичне мистецтво» в аспекті новітніх освітніх технологій. *Культурологічний альманах. Інноваційні технології в галузі культури*. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2017. Вип. 6. С. 62–66.
133. *Колотило М.* Значення музичної освіти у процесі формування національної ідентичності українців. *Україна. Європа. Світ Історія та імена в культурно - мистецьких рефлексіях: збірник статей і матеріалів наукових конференцій*. Київ, 2020. №4. С.90-93. URL: <https://journals.uran.ua/ukraine-europe-world/issue/view/17151/9875>
134. *Корінний М., Потапов Г., Шевченко В.* Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. Київ : Україна, 2000. 182 с.
135. *Коцур Т.* Музичні ігри-презентації (для починаючих музикантів) . Випуск 4. Київ, 2024. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1580575642529497&set=g.827149031000698>
136. *Кушка Я.* Методика музичного виховання дітей: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.
137. *Лукашенко Л.* Проєкт «Folk_ME»: погляд у майбутнє народномузичної освіти. *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях: збірник статей і матеріалів наукових конференцій*. Київ, 2020. №4. С.114-117. URL: <https://journals.uran.ua/ukraine-europe-world/issue/view/17151/9875>
138. *Мартьянова Г.* Зміст, форми і методи формування креативності учнів засобами музики: навч. посібник для студ. пед. навч. закладів. Київ: [б. в.], 1995. 134 с.
139. *Медриш І.* Світова музична література: підручник Вип.1. Чернівці: Місто, 2016. 280 с.
140. *Медриш І.* Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці: «Місто», 2020. 448 с.
141. *Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів: муз. школа – училище – консерваторія: зб. ст. / упоряд. В. Самохвалов.* Київ: Музична Україна, 1983. 95 с.
142. *Методика музичного виховання: курс лекцій /уклад. В. В. Мішеченко.* Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. 120 с.

143. *Методично-програмне забезпечення* комплексу музично-історичних дисциплін: Слухання музики. Музична література. Українське музичне мистецтво. Світове музичне мистецтво /Назар Л. та ін.; ред.-упоряд. Л. Назар. Київ: Мелосвіт, 2018. 359 с.
144. *Методичні рекомендації* щодо змісту та формату проведення конференції серед учнів мистецьких шкіл (для закладів початкової мистецької освіти) / уклад. О.А.Садівнича. Київ, 2020. 43 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/584>
145. *Мистецька освіта майбутнього: методичні аспекти* збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції методичних служб сфери мистецької освіти. Харків, 2020 URL: <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2020/04/zbirka-internet-konferenciya.pdf>
146. *Музична література: програми з профільних предметів для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл музичного профілю* /Гурин О. та ін. ; упоряд. О. В. Корнілова, О. В. Гайдамака. Харків : Ранок, 2009. С. 185–196
147. *Музичні ігри як засіб творчого розвитку дітей дошкільного віку: Методичний посібник* /укл. А.Курчивенко. Київ, 2006.
148. *Музично-театральні та хорові твори композиторів XVIII – XIX століть у таблицях: дидактичні матеріали до курсів української та світової музичних літератур для закладів фахової передвищої мистецької освіти (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво»)* / уклад. Т.Й.Постоловська, Т.Д.Пацукевич. Київ, 2021. 61 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/929>
149. *Назар Л.* Вектори оновлення завдань і цілей музично-історичних дисциплін у музичній освіті. *Гуманітарні студії НАКККіМ – 2017* : матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф., 23 лист. 2017 р. Київ : НАКККіМ, 2017. С. 194–197.
150. *Назар Л.* Інтеграційні та інноваційні підходи в процесі оновлення методики предметів музично-історичного циклу у розрізі уроків монографічного типу : проблематика, тенденції, актуальні питання. *Українська музика* : науковий часопис. 2020. Ч. 4. С. 31–46.
151. *Назар Л.* Провідні вектори застосування інтерактивного навчання та інтерактивних технологій професійною музичною освітою (музично-історичні дисципліни). *Художня культура і мистецька освіта: традиції і сучасність* : матеріали VII Міжнар. наук.-творч. конф. 20–21 лист. 2018 р. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 310–315.
152. *Назар Л.* Специфіка уроків монографічного типу на предметах музично-історичного циклу: інтегративні та інтерактивні аспекти. Актуальні питання викладання музично-теоретичних та музично-історичних дисциплін: матеріали VI Міжнар. наук.-метод. конф., 20 лют. 2021 р. /ред.-упоряд. О. Письменна. Львів : ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2021. С. 109–112.
153. *Назустріч дітям: Методичні пошуки викладачів музично-теоретичного відділу Дніпропетровської ДМШ № 6.* Дніпропетровськ, 2006.
154. *Овсяннікова-Трель О.* «Нова простота» як системний жанрово-стильовий феномен в сучасному музичному мистецтві». Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 462 с.

155. *Поставна А.* Методика викладання музичної літератури в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах. Дніпропетровськ: [б. в.], 2007. 124 с.
156. *Практичні рекомендації* щодо роботи з учнями з особливими освітніми потребами в мистецькій школі / уклад. М. М. Бриль, Ін. М. Ковальчук. Київ : ДНМЦЗКМО, 2023. 81 с. <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1050>
157. *Розповіді про композиторів:* Й. Бах. Г. Гендель. А. Вівальді. Д. Скарлатті. М. Березовський. Д. Бортнянський /упор. Я. Якуб'як. Вип. 1. Київ, 1994.
158. *Салдан С.* Музичне мистецтво у контексті естетичного виховання за педагогічними ідеями Григорія Сковороди та Рудольфа Штайнера. Наукові записки. Психолого-педагогічні науки / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. № 2. 2016. С. 185–189.
159. *Сиротенко Г.* Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Видав. гр. «Основа», 2003. 80 с.
160. *Технології розвитку критичного мислення учнів* /Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. ; наук. ред., передм. О. І. Пометун. Київ: Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.
161. *Українська музична енциклопедія:* у 5 т. / гол. редкол. Г. Скрипник. Київ: Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2006. Т. 1 (А–Д). 680 с.
162. *Українська музична енциклопедія:* у 5 т. / гол. редкол. Г. Скрипник. Київ: Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2011. Т. 3 (Л–М). 628 с.
163. *Українська музична енциклопедія:* у 5 т. / редкол. Г. Скрипник (голова) та ін. Київ: Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2008. Т. 2 (Е–К). 664 с.
164. *Українська музична енциклопедія:* у 5 т. Київ: Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2016. Т. 4 (Н–О). 554 с.
165. *Українська та зарубіжна музична літератури:* програма для музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання) / уклад. Я. А. Бодак та ін. Київ: [б. в.], 2008. 170 с.
166. *Українська та зарубіжна музичні літератури:* програма для муз. школи, муз. відділення початков. спец. мистецьк. навч. закладу (школи естетичн. виховання) /уклад. Я. А. Бодак та ін. Вінниця: Нова книга, 2008. 232 с.
167. *Холевінська Я.* Прояви видів інтелекту в контексті музичних дисциплін спеціалізованої музичної освіти. *Культурологічний альманах. Інноваційні технології в галузі культури.* Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 6. С. 118–121.
168. *Шевчук С.* Музична література крізь призму жанрової систематизації як навчальна дисципліна базової школи у ССМШ. *Українська музика: науковий часопис.* 2020. Ч. 4. С. 47–53.
- Юцевич Ю.* Музика. Словник-довідник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2009. 352 с. URL: <http://term.in.ua/>

